

Úterý, 25. října 2016

P8_TA(2016)0402

Strategie EU vůči Íránu po jaderné dohodě

Usnesení Evropského parlamentu ze dne 25. října 2016 ke strategii EU vůči Íránu po jaderné dohodě (2015/2274(INI))

(2018/C 215/18)

Evropský parlament,

- s ohledem na společné prohlášení místopředsedkyně Komise, vysoké představitelky Unie pro zahraniční a bezpečnostní politiku Federiky Mogheriniové a íránského ministra zahraničních věcí Mohammada Džaváda Zarífa, které učinili dne 16. dubna 2016 v Teheránu,
- s ohledem na rezoluci Rady bezpečnosti OSN č. 2231 (2015) přijatou dne 20. července 2015,
- s ohledem na závěry Rady ze dne 20. července 2015 o dohodě o íránském jaderném programu,
- s ohledem na svá předchozí usnesení o Íránu, zejména na usnesení ze dne 10. března 2011 o postoji EU k Íránu ⁽¹⁾, usnesení ze dne 14. června 2012 o situaci týkající se národnostních menšin v Íránu ⁽²⁾, usnesení ze dne 17. listopadu 2011 o Íránu – nedávné případy porušování lidských práv ⁽³⁾ a usnesení ze dne 3. dubna 2014 o strategii EU vůči Íránu ⁽⁴⁾,
- s ohledem na strategický rámec a akční plán EU pro lidská práva a demokracii; s ohledem na výroční zprávy EU o lidských právech,
- s ohledem na svá předchozí usnesení o výročních zprávách EU o lidských právech,
- s ohledem na své usnesení ze dne 8. října 2015 o trestu smrti ⁽⁵⁾,
- s ohledem na zprávu zvláštního zpravodaje OSN o situaci v oblasti lidských práv v Íránské islámské republice, kterou předložil dne 10. března 2016, na jeho nedávná prohlášení ze dne 20. května a 8. června 2016, v nichž vyjádřil znepokojení nad vězněním zastánců lidských práv a nedávnou vlnou podněcování k nenávisti vůči komunitě Baha'í, a na zprávu generálního tajemníka OSN ze dne 3. března 2016 o situaci v oblasti lidských práv v Íránské islámské republice,
- s ohledem na rezoluci Valného shromáždění Organizace spojených národů č. 70/173 o situaci v oblasti lidských práv v Íránské islámské republice (A/RES/70/173), která byla přijata dne 17. prosince 2015,
- s ohledem na prohlášení vysoké představitelky, místopředsedkyně Komise Frederiky Mogheriniové o popravě mladistvého pachatele v Íránu ze dne 14. října 2015 a o odsouzení íránské obhájky lidských práv Narges Muhammadíové ze dne 20. května 2016,
- s ohledem na článek 52 jednacího řádu,
- s ohledem na zprávu Výboru pro zahraniční věci a na stanovisko Výboru pro mezinárodní obchod (A8-0286/2016),

⁽¹⁾ Úř. věst. C 199 E, 7.7.2012, s. 163.

⁽²⁾ Úř. věst. C 332 E, 15.11.2013, s. 102.

⁽³⁾ Úř. věst. C 153 E, 31.5.2013, s. 157.

⁽⁴⁾ Přijaté texty, P7_TA(2014)0339.

⁽⁵⁾ Přijaté texty, P8_TA(2015)0348.

Úterý, 25. října 2016

A. vzhledem k tomu, že v návaznosti na dohodu o íránském jaderném programu a vnitřní politický vývoj v této zemi se nyní naskytá příležitost jak pro reformy uvnitř Íránu, tak pro zlepšení jeho vnějších vztahů s EU;

Vztahy mezi EU Íránem

Politický dialog

1. domnívá se, že společný komplexní akční plán, známý jako dohoda o íránském jaderném programu, představuje velký úspěch pro mnohostrannou diplomacii a zvláště pro evropskou diplomacii a neměl by pouze umožnit podstatné zlepšení vztahů mezi EU a Íránem, ale také usilovat o stabilitu v celém regionu; má za to, že za důsledné uplatňování celé této dohody jsou nyní odpovědné všechny strany; vítá vytvoření společné komise složené ze zástupců Íránu a skupiny E3 / EU+3 (Čína, Francie, Německo, Ruská federace, Velká Británie a Spojené státy, včetně vysoké představitelky, místopředsedkyně Komise); plně podporuje vysokou představitelku Evropské unie pro zahraniční věci a bezpečnostní politiku v její roli koordinátorky smíšené komise zřízené v rámci společného komplexního akčního plánu a domnívá se, že důsledné a plnohodnotné uplatňování tohoto akčního plánu je i nadále nadmíru důležité;

2. vítá návštěvu Íránu, kterou dne 16. dubna 2016 podnikla vysoká představitelka, místopředsedkyně Komise Mogheriniová spolu se sedmi evropskými komisaři jako důležitý mezník v úsilí o stanovení ambiciózního programu dvoustranných vztahů mezi EU a Íránem v oblastech společného zájmu; připomíná, že několik prohlášení Komise a delegací EU do Íránu, přičemž poslední delegaci tvořila vysoká představitelka, místopředsedkyně EU a sedm komisařů, se soustředilo na obchod a ekonomické vazby;

3. připomíná, že rozhodnutí Rady zrušit všechny sankce vůči Íránské islámské republice související s jadernými otázkami jako důsledek plnění závazků, které přijala v rámci společného komplexního akčního plánu, umožňuje opětovné navázání vztahů s Íránem a představuje příležitost i přínos pro obě strany tím, že jim poskytne možnost znovu otevřít íránský trh pro evropské podniky; připomíná, že Írán má početnou, poměrně vysoce kvalifikovanou a mladou populaci, jedno z nejrůznorodějších složení HDP v regionu, potřebuje investice a je potenciálním trhem pro kvalitní evropské zboží;

4. vítá otevřenost, pokud jde o vztahy s Íránem; poukazuje na to, že rozvoj vztahů mezi EU a Íránem by měl jít ruku v ruce s uplatňováním dohody o jaderném programu / společného komplexního akčního plánu; připomíná, že podle podmínek dohody může vést její nedostatečné plnění ze strany Íránu k opětovnému zavedení sankcí; vyzývá k obnovení vztahů mezi EU a jejími členskými státy na jedné straně a Íránem na straně druhé, přičemž obě strany by měly úzce spolupracovat na dvoustranných a vícestranných otázkách, s cílem zajistit větší stabilitu regionu a účinné provádění dohody o jaderném programu; domnívá se, že vztahy mezi EU a Íránem je třeba rozvíjet prostřednictvím vícevrstevného dialogu, jenž by zahrnoval kontakty politického, diplomatického, ekonomického, akademického, odborného i mezilidského charakteru, které by zahrnovaly také subjekty občanské společnosti, nevládní organizace a obhájce lidských práv; podporuje navázání vztahů mezi EU a Íránem ke vzájemnému užítku obou stran a na základě realistického posouzení společných zájmů a odlišností, s cílem stimulovat postupné rozšiřování spolupráce v atmosféře budování důvěry, a to zejména ku prospěchu obyvatel Íránu a EU; v této souvislosti podporuje odhodlání Komise obnovit spolupráci s Íránem na základě dialogu založeného na čtyřech pilířích: na komplexním rozsahu, na spolupráci v oblastech, v nichž mají Írán a EU společné zájmy, na kritičnosti, otevřenosti a upřímnosti v oblastech, v nichž spolu Írán a EU nesouhlasí, ale hledají společný přístup a na celkové konstruktivnosti ve formě i praxi;

5. vítá institucionální změny, k nimž došlo v rámci Evropské služby pro vnější činnost (ESVČ) a které odrážejí výsledky společného komplexního akčního plánu, zejména vytvoření pracovní skupiny pro Írán v rámci ESVČ, jejímž cílem je koordinace nejrůznějších oblastí činnosti týkající se veškeré problematiky se vztahem k Íránu; oceňuje kroky, které ESVČ učinila za účelem ustanovení delegace EU v Teheránu a k nimž Evropský parlament vyzýval ve svých předchozích usneseních, neboť umožní EU spolupracovat s íránskými orgány za účelem zlepšení informovanosti íránské veřejnosti o EU samotné, boje s nedorozuměními a rozšiřování spolupráce mezi EU a Íránem; v této souvislosti zdůrazňuje, že obchod a investice jsou v kompetenci EU a že zřízení delegace EU v Teheránu by usnadnilo spolupráci mezi EU a Íránem v oblastech obchodu, vzdělávání, kultury, lidských práv a udržitelnosti životního prostředí a významně přispělo k naplnění očekávání obou stran; poukazuje na to, že vysílání stanice Euronews v perském jazyce by mělo v budoucnu také představovat důležité mediální propojení mezi Evropskou unií a persky hovořícím publikem;

Úterý, 25. října 2016

6. připomíná, že EU a Írán se rozhodly řešit otázky společného zájmu konstruktivním způsobem; žádá, aby strategie EU pro obnovení vztahů s Íránem byla zpočátku založena na opatřeních k budování důvěry v technických oblastech, které by vytvořily pozitivní precedenty v oblasti spolupráce EU a Íránu a mohly by připravit půdu pro smysluplnější dlouhodobou spolupráci;

7. trvá na tom, že je důležité rozvíjet parlamentní rozměr vztahů mezi EU a Íránem jakožto součást strategie zaměřené na obnovení vzájemné důvěry; opětovně poukazuje v této souvislosti na svou podporu návrhu projednávanému mezi Parlamentem a Madžlisem (iránským parlamentem), pokud jde o meziparlamentní dialog o boji proti terorismu, který si je vědom společných problémů spojených s radikalizací v Íránu, na Blízkém východě i rámci samotné EU; vítá obnovení politického dialogu mezi EU a Íránem, včetně dialogu o lidských právech; podporuje rozvoj dialogu o lidských právech v budoucnu, tak aby se ho účastnili i zástupci soudnictví, bezpečnostních složek a občanské společnosti; konstatuje, že ačkoli na obou stranách existuje podezíravost a nedůvěra, vztahy mezi mnoha členskými státy a Íránem mají dlouhou historii a Írán má snahu o dobré vztahy s EU, což skýtá potenciál pro vytvoření vztahů na základě vzájemné důvěry a respektu; je si vědom složité povahy vnitřní politiky Íránu a opakuje, že EU nehodlá zasahovat do vnitřních politických rozhodnutí této, ani žádné jiné země, ale usiluje o spolupráci založenou na oboustranném dodržování mezinárodních norem a zásad; domnívá se, že k úplné normalizaci vztahů může dojít pouze současně s trvalým uplatňováním společného komplexního akčního plánu na základě pravidelného trvalého dialogu, přičemž za okamžitou prioritu by se mělo považovat rozšíření vztahů mezi EU a Íránem v oblastech, v nichž panuje obecná shoda, že by se tak mělo učinit; je nicméně přesvědčen, že nejvyšším cílem musí být vytvoření partnerství mezi Íránem a EU;

8. znovu opakuje, že Evropská unie ze zásady jednoznačně dlouhodobě odmítá trest smrti ve všech případech a za všech okolností, a opětovně zdůrazňuje, že zrušení trestu smrti je jedním z hlavních cílů politiky EU v oblasti lidských práv; nadále se staví k častému uplatňování trestu smrti v Íránu velmi kriticky; domnívá se, že jedním z hlavních cílů politického dialogu je omezit uplatňování trestu smrti; vyzývá k okamžitému moratoriu na výkon trestu smrti v Íránu; konstatuje, že většina poprav je za drogové delikty; rozumí výzvě, jíž čelí Írán jakožto jedna z hlavní přepravních tras pro drogy na světě, když 86 % zabaveného opia na světě je zabaveno na jeho území; věří však, že diskuze o otázkách týkajících se trestu smrti, jako je jeho ukládání za drogové trestné činy či vůči osobám mladším 18 let, což jsou kroky, které jsou v rozporu s dobrovolně přijatými mezinárodními závazky Íránu, by mohla položit základ pro společný plán na řešení této záležitosti; žádá poslance iránského parlamentu, aby jako první krok přezkoumaly článek 91 trestního zákoníku z roku 2013 s cílem zrušit trest smrti v případě osob mladších 18 let; bere na vědomí, že iránskému parlamentu byl předložen zákon, jenž by, bude-li schválen, snížil trest za nenásilné drogové delikty ze smrti na doživotní vězení; konstatuje, že pokud by byl schválen, vedl by tento zákon k podstatnému omezení počtu poprav v Íránu;

9. zdůrazňuje, že zrušení trestu smrti za drogové delikty by výraznou měrou snížilo počet vykonaných poprav (podle odhadů Íránu až o 80 %); apeluje na to, aby se problematika poprav v Íránu řešila mimo jiné na základě spolupráce mezi EU a Íránem v boji proti nezákonnému obchodování s drogami při respektování norem v oblasti lidských práv; vyzývá Komisi, aby Íránu poskytla odbornou pomoc a pomoc pro budování administrativní kapacity zaměřenou na upevnění právního státu v zemi, mj. na základě podpory reformy soudního systému, která by měla zvýšit odpovědnost a nabídnout alternativní tresty k trestu odnětí svobody a trestu smrti; vyzývá Komisi, aby zajistila, aby odborná ani jiná pomoc poskytnutá Íránu nebyla použita k porušování lidských práv;

Obchodní a hospodářské záležitosti

10. bere na vědomí proklamovaný cíl Íránu dosáhnout 8 % roční míry růstu; domnívá se, že pro dosažení tohoto cíle jsou pro Írán klíčové evropské investice; zdůrazňuje, že Evropská unie nestojí v cestě povolené podnikatelské činnosti s Íránem a nebude bránit mezinárodním firmám či finančním institucím, aby se angažovaly v Íránu, pokud budou dodržovat všechny platné zákony; zdůrazňuje, že má-li Írán realizovat svůj ekonomický potenciál, bude muset učinit kroky k vytvoření transparentního ekonomického prostředí umožňujícího zahraniční investice a přijmout na všech úrovních protikorupční opatření, zejména v souladu s doporučeními Finančního akčního výboru, který se zabýval takovými otázkami, jako je ukončení finančních toků plynoucích teroristickým organizacím; vyzývá EU, aby plně podporovala úsilí Íránu v tomto procesu, a to zejména prostřednictvím podpory práce na vytvoření dvoustranné investiční dohody mezi EU a Íránem;

Úterý, 25. října 2016

11. zdůrazňuje, že obchod a obnovení přístupu k celosvětovému obchodnímu systému založenému na pravidlech může představovat možnou cestu, jak prolomit izolaci Íránu, a že obchod by mohl představovat důležitý nástroj k prohloubení politického dialogu a povzbuzení spolupráce mezi zeměmi v regionu s cílem urychlit regionální rozvoj, zvýšit zaměstnanost a upevnit stabilitu v širším regionu;

12. konstatuje, že Írán má druhou největší ekonomiku na Blízkém východě s odhadovaným nominálním HDP v roce 2015 ve výši 397 mld. USD; dále konstatuje, že obchod EU s Íránem je v současné době zhruba na úrovni 8 miliard USD a v příštích dvou letech se očekává jeho zvýšení na čtyřnásobek; připomíná, že EU bývala hlavním obchodním partnerem Íránu, a je přesvědčen, že by jejím cílem mělo být opětovné získání tohoto postavení; podporuje rozšiřování obchodních vztahů EU s Íránem a apeluje na EU, aby v zájmu urychlení regionálního rozvoje a zlepšení životních podmínek a zaměstnanosti iránského lidu rozvíjela obchodní, finanční a hospodářskou spolupráci s Íránem; je přesvědčen, že rozšíření obchodu s Íránem a investic v této zemi může z dlouhodobého hlediska přispět k podpoře míru a stability v širším regionu, pokud EU dokáže vyhledávat příležitosti pro regionální investiční programy, například v oblasti energetiky a dopravního propojení;

13. domnívá se, že přestože Írán podepsal řadu smluv s evropskými podniky, nebude schopen svým závazkům dostát kvůli nedostatku likvidity, což znamená, že se proces otevírání Íránu dostává do začarovaného kruhu;

14. konstatuje, že Írán je největší ekonomikou ze zemí, jež nejsou členy Světové obchodní organizace (WTO); podporuje snahu Íránu vstoupit do této organizace; konstatuje, že stávající mandát EU pro jednání o dohodě o obchodu a spolupráci s Íránem je zastaralý; vyzývá Komisi, aby prověřila možnosti upevnění obchodních a investičních vazeb, tak aby Írán více dodržoval pravidla WTO a aby byly ochráněny evropské investice; zdůrazňuje, že formální rámec vyjednávání by EU umožnil plně využít svého potenciálu, který má jako největší integrovaný trh a hospodářský blok, a vytvořit fórum pro výměnu názorů a dialog; vyzývá EU, aby zvážila možnost obnovit přístupová jednání Íránu se Světovou obchodní organizací, protože členství ve WTO by přispělo k další liberalizaci iránské ekonomiky jako motoru růstu, zemi by pevně zasadilo do celosvětového systému založeného na pravidlech a poskytlo by mechanismus, jehož prostřednictvím by bylo možné podpořit nezbytné hospodářské reformy v Íránu a povolat Írán k odpovědnosti za jeho mezinárodní závazky; vyzývá Komisi, aby využila těchto jednání jako příležitosti zasadit se o klíčové reformy v oblasti práv pracovníků na základě základních úmluv MOP; je znepokojen průtahy při jmenování předsedy pracovní skupiny WTO pro přistoupení Íránu k této organizaci; vyzývá Komisi, aby plně uplatnila svůj vliv v zájmu bezodkladného odstranění této překážky a zahájení procesu vstupu Íránu do WTO; domnívá se, že ke konci procesu přistoupení k uvedené organizaci by měl Finanční akční výbor vyškrtnout Írán ze svých veřejných prohlášení;

15. považuje nedostatek svobody projevu v on-line prostoru, systematický dohled nad internetovým provozem a jeho sledování a rovněž nedostatek digitálních svobod za překážku bránící obchodu s Íránem a za porušování práv a svobod jeho obyvatel; zdůrazňuje potenciál otevřeného a bezpečného internetu v Íránu z hlediska digitální ekonomiky; opakovaně žádá o vytvoření účinného evropského režimu pro kontrolu vývozu, aby se zabránilo zneužívání zboží a technologií dvojího užití k porušování lidských práv a proti Evropské unii;

16. zdůrazňuje také, že pro Írán je důležité rozvíjet hospodářské a obchodní vztahy s regionálními aktéry, a zároveň náležitě dodržovat pravidla WTO, aby vznikl provázený hospodářský a obchodní celek; konstatuje, že Evropská unie může rozvoj a budování tohoto regionálního dialogu podpořit a poskytnout své odborné zkušenosti;

17. je přesvědčen, že zrušení hospodářských a finančních sankcí souvisejících s využíváním jaderné energie ze strany EU a mezinárodního společenství, jak je stanoveno ve společném komplexním akčním plánu, je důležité nejen z hlediska prokázání, že EU plní své závazky vůči Íránu, ale slouží jako důkaz, že EU je ochotna prohloubit hospodářskou spolupráci k oboustrannému hospodářskému prospěchu; konstatuje však, že i když byla většina hospodářských a finančních sankcí nyní zrušena, některé zůstávají v platnosti a jaderná dohoda se jich netýká; vyzývá EU, aby spolupracovala se společnostmi se sídlem v EU s cílem zajistit úplnou transparentnost jejich činnosti v Íránu; vyzývá k tomu, aby se kladl důraz na rozsah i kvalitu investic a aby se zavedl nástroj k posuzování toho, zda nové investice odpovídají obecným zásadám OSN v oblasti podnikání a lidských práv, tak jak tomu bylo při zrušení sankcí v Myanmaru/Barmě; konstatuje, že k tomu, aby měly prohloubené obchodní vztahy mezi EU a Íránem kladný dopad na celou iránskou společnost, je mimořádně důležité, aby byly účinně uplatňovány pokyny v oblasti sociální odpovědnosti podniků;

Úterý, 25. října 2016

18. znovu poukazuje na právní nejistotu, která pro společnosti z EU, jež chtějí investovat v Íránu, vyplývá z primárních amerických sankcí a z toho, že se transakce provádějí v dolarech, což podkopává očekávaný hospodářský přínos, který by mohl mít společný komplexní akční plán pro íránský lid; trvá na tom, že je potřeba tuto situaci a další finanční záležitosti řešit v souladu s doporučeními Finančního akčního výboru, aby se společně s EU, které podnikají v Íránu, dostalo nezbytné jasnosti a právní jistoty; vyzývá ke změně postoje k obchodování s Íránem; požaduje, aby měnou pro transakce s Íránem bylo euro, aby nedocházelo ze strany amerických orgánů k ukládání pokut, jak se v minulosti dělo v případě některých evropských bank; podporuje úzký dialog se Spojenými státy, aby byla zajištěna kontinuita evropského obchodu a investic v Íránu;

19. zdůrazňuje zároveň, že má-li Írán realizovat svůj hospodářský potenciál, je naprosto nezbytné vynaložit větší úsilí o zajištění příznivého prostředí pro mezinárodní investice; vyzývá v tomto ohledu Írán, aby v souladu s doporučeními Finančního akčního výboru zajistil transparentnost svého finančního odvětví a bojoval proti korupci a praní špinavých peněz; vítá akční plán íránské vlády vycházející z doporučení Finančního akčního výboru a také odborné schůzky, které se konaly dne 12. července mezi zástupci EU a Íránu s cílem provést v tomto směru nezbytné reformy;

20. vítá pozitivní výsledky, kterých už bylo dosaženo v rámci společného komplexního akčního plánu, jako je například nárůst objemu obchodu mezi Íránem a EU v průběhu prvních šesti měsíců roku 2016 o 43 % ve srovnání se stejným obdobím v roce 2015, skutečnost, že se třicet íránských bank znovu napojilo na systém SWIFT, a také pozitivní dopad uvedeného akčního plánu na prohlubování trendu snižování míry inflace a úrokových sazeb v Íránu; vítá skutečnost, že v Íránu nyní aktivně působí stále více malých evropských bank, což usnadňuje poskytování úvěrů malým a středním podnikům; vyzývá k tomu, aby byla při prohlubování obchodních vztahů věnována zvláštní pozornost úloze evropských a íránských malých a středních podniků;

21. vítá skutečnost, že vzhledem k tomu, že přímé zahraniční investice jsou potřebné ve všech hlavních hospodářských odvětvích, chce íránská vláda přilákat zahraniční investice; konstatuje, že v příštích deseti letech budou pravděpodobně zapotřebí investice do infrastruktury ve výši přes 1 bilion USD, což bude příležitostí pro evropské podniky, včetně v odvětví energetiky a automobilového a leteckého průmyslu; s potěšením konstatuje, že Teherán od okamžiku podepsání společného komplexního akčního plánu navštívilo jako znamení narůstajícího zájmu o hospodářské vztahy s Íránem už 180 obchodních delegací, včetně delegací z 15 členských států EU; vyzývá EU a její členské státy, aby s cílem povzbudit obchod, financování projektů a investování v Íránu prozkoumaly možnosti používání záruk za vývozní úvěry; vyjadřuje podporu úspěšnému uzavření dohod mezi íránskou vládou a společnostmi Airbus a Boeing, které jsou dalším prostředkem k budování důvěry následujícím po přijetí společného komplexního akčního plánu;

Odvětvová spolupráce

22. konstatuje, že Írán má druhé největší zásoby plynu a čtvrté největší zásoby ropy na světě; domnívá se, že energetická spolupráce může hrát významnou úlohu při diverzifikaci zdrojů dodávek energie do EU a snižování závislosti členských států na jediném dodavateli energie, a může tedy přispět k větší energetické bezpečnosti EU; je toho názoru, že zrušení hospodářských sankcí může potenciálně otevřít cestu k výrazným investicím do odvětví těžby ropy a zemního plynu i do dalších hospodářských odvětví, která by mohla mít z investic a přístupu k novým technologiím prospěch; vyzývá evropské společnosti, aby investovaly do íránského odvětví energetiky; vyzývá zejména k tomu, aby byl ze strany EU podporován rozvoj technologie LNG v Íránu; domnívá se, že investice v Íránu musejí být zcela v souladu s dlouhodobými závazky EU týkajícími se dekarbonizace;

23. konstatuje, že v současnosti je více než polovina energetických potřeb íránských domácností pokryta na základě zemního plynu; vyzdvihuje značný potenciál většího využívání energie z obnovitelných zdrojů v Íránu, což je země s průměrně 300 slunečnými dny v roce a možnou těžební kapacitou odhadovanou na 13násobek její celkové energetické spotřeby; vyzývá Komisi, aby podpořila vývoj obnovitelných zdrojů energie v Íránu jako příspěvek k diverzifikaci skladby zdrojů energie v zemi;

24. vyzývá Írán, aby se připojil k iniciativě v oblasti transparentnosti těžebního průmyslu (EITI) a aby se spolupráce EU s Íránem v oblasti energetiky soustavně odvíjela od snahy o dosažení většího environmentálního, sociálního a ekonomického přínosu jak pro obyvatele Íránu, tak i pro občany EU;

25. zdůrazňuje, že Írán čelí mnoha problémům v oblasti životního prostředí, včetně nedostatku vody a degradace půdy, a že zatímco EU bude využívat plný potenciál obchodní spolupráce, měla by spolupracovat s Íránem na zvyšování ochrany životního prostředí a podpoře environmentálně udržitelného rozvoje; vyzývá k environmentální spolupráci v oblasti řízení ochrany vody, mj. poskytováním podpory Íránu při záchraně Urmíjského jezera, boji proti dezertifikaci a monitorování

Úterý, 25. října 2016

zeměřesení a při řešení otázky znečištění ovzduší a nakládání s odpady; vyjadřuje v této souvislosti silné znepokojení nad mírou znečištění Kaspického moře a naléhá na EU a členské státy, aby poskytly snahám íránské vlády o odvrácení této hrozivé zkázy aktivní podporu; s potěšením konstatuje, že íránské nevládní organizace působící v oblasti ochrany životního prostředí navázaly spolupráci s dalšími nevládními organizacemi v regionu; vítá jejich členství v Mezinárodní unii pro ochranu přírody (IUCN) a připojení se k Ramsarským úmluvám; vyzývá Komisi, aby byla íránským nevládním organizacím nápomocna při rozvoji projektů participativního řízení;

26. domnívá se, že při řešení problémů, jako je znečištění ovzduší, nedostatek vody a dezertifikace, se neobejdeme bez regionálního dialogu a spolupráce v oblasti životního prostředí mezi Íránem a sousedními zeměmi; zdůrazňuje, že EU by měla usnadňovat tuto regionální spolupráci jakožto důležité opatření zaměřené na budování důvěry a stavět na ochotě regionálních aktérů využít v této oblasti evropských odborných zkušeností;

27. bere na vědomí studie, podle kterých jaderná energie možná není kvůli malým zásobám uranu a nákladům na jeho těžbu pro Írán konkurenceschopným řešením; vyzývá nicméně Komisi, aby v souladu se závazkem přijatým v rámci společného komplexního akčního plánu prozkoumala potenciál civilní jaderné spolupráce s Íránem a aby přiměla Írán k podpisu Úmluvy o jaderné bezpečnosti; vítá návrh některých íránských představitelů ohledně zahájení regionálního dialogu o bezpečnosti civilních jaderných programů;

28. vyzdvihuje potenciál spolupráce v oblasti letecké bezpečnosti, na jejímž základě by se poskytla odborná pomoc a přístup k důležitým komponentům íránským společnostem, aby byly vyškrtuty z evropské černé listiny;

29. je si vědom toho, že Írán poskytuje útočiště třem milionům občanů Afghánistánu, z nichž má oficiální právní postavení uprchlíka v Íránu pouze 950 000 osob, čímž se Írán stává jednou ze zemí s největším počtem uprchlíků; vítá, že EU uvolnila dalších 6,5 milionu EUR na podporu Íránu při zajišťování vzdělávání afghánských občanů v zemi a zdravotní péči o ně; zdůrazňuje, že je nutné přijmout konkrétní opatření, která by zaručovala lidská práva afghánských migrantů a uprchlíků v Íránu, včetně jejich práva na řádné soudní řízení a rovnost před zákonem; domnívá se, že spolupráce mezi EU a Íránem v oblasti zvládnutí uprchlické otázky může nejen zvýšit vzájemné porozumění, podpořit důslednější dodržování mezinárodního práva a lidských práv žadatelů o azyl a uprchlíků samotných, ale také přispět k řešení konfliktu v zájmu omezení příčin stávajících a budoucích uprchlických vln; má za to, že spolupráce mezi EU a Íránem při řešení uprchlické otázky by zlepšila situaci uprchlíků v této zemi a zabránila obchodování s lidmi; je toho názoru, že by spolupráce mezi EU a Íránem měla zahrnovat rovněž komplexní dialog o migraci, zejména o politických a legislativních postupech a prioritách ve vztahu k legální a nelegální migraci, žadatelům o azyl a uprchlíkům, a to jak na státní, tak i na regionální úrovni;

30. je si vědom toho, že mladá, vzdělaná a technicky vyspělá populace v Íránu (podle odhadů je více než 60 % populace mladší 30 let) a vitalita jeho společnosti může na základě zásady reciprocity a vzájemného respektu poskytnout zvláštní příležitosti k prohloubení kontaktů s EU na mezilidské úrovni; domnívá se, že výměnné programy pro mládež patří mezi nejúspěšnější činnost, která je schopna sblížit společnosti a kultury; vítá proto nárůst počtu íránských studentů, kteří jsou zapojeni do programu Erasmus Mundus, na evropských univerzitách jako prostředek k boji proti nepochopení a stereotypům; vyzývá k větší spolupráci v oblasti vzdělávání, výzkumu a inovací, včetně oblasti životního prostředí, obnovitelných zdrojů energie, spravedlnosti, lidských práv a dobré veřejné správy, prostřednictvím rozsáhlejších výměn studentů a výzkumných pracovníků, a to i na základě spolupráce mezi univerzitami; vyzývá Komisi, aby zvýšila objem prostředků vynakládaných na účast íránských studentů na programu Erasmus Mundus; vítá semináře, které byly nedávno uspořádány na Univerzitě v Teheránu a které se zaměřovaly na zvýšení povědomí o potenciálním přínosu, jenž mohou mít íránské univerzity z účasti na programu Horizont 2020; vyzývá íránskou vládu, aby jmenovala národního koordinátora pro program Horizont 2020, který by íránským univerzitám poskytoval odbornou pomoc a odborné poradenství ohledně podávání žádostí o účast na projektech realizovaných v rámci programu Horizont 2020; apeluje na Komisi, aby se zabývala možnostmi, jak íránským akademickým a výzkumným pracovníkům usnadnit studium a další vzdělávání na evropských univerzitách; požaduje zavedení programu EU, pomocí něhož by došlo ke sblížení výzkumných pracovníků a studentů z Íránu, zemí Rady pro spolupráci v Perském zálivu a Evropy za účelem provedení analýzy zkušeností a poznatků vyplývajících z regionální integrace v Evropě;

Úterý, 25. října 2016

31. vyjadřuje hluboké znepokojení nad zatčením osob s dvojitým občanstvím EU a Íránu, k němuž došlo po jejich příjezdu do Íránu, a zdůrazňuje, že toto zatčení brání mezilidským kontaktům; vyzývá íránské orgány, aby umožnily příslušníkům íránské diaspory žijícím v Evropě bezpečně cestovat do své rodné země;

Regionální bezpečnost

32. poukazuje na značný význam, který měly nejrůznější národy a kultury Íránu v průběhu mnoha tisíciletí mj. i na Evropu; konstatuje, že díky své zeměpisně strategické pozici, velikosti své populace a hospodářství, zásobám ropy a zemního plynu a regionálnímu vlivu je Írán významným aktérem v oblasti Blízkého východu a Perského zálivu; zdůrazňuje, že strategické zájmy Íránu budou nejlépe naplněny, pokud se v regionu podaří znovu dosáhnout stability, přičemž snaha o jejich prosazování nekonkuruje a neměla by konkurovat zájmům jiných významných aktérů v regionu;

33. věří, že dohoda o jaderném programu otevře možnost spolupráce na řešení bezpečnostní krize v regionu; domnívá se, že Írán může a měl by hrát v regionu stabilizační roli; domnívá se, že z normalizace vztahů s Íránem může mít prospěch celý region; zastává názor, že uznání Íránu jako významného hráče v regionu by mělo tuto zemi přimět k tomu, aby v regionu zastávala roli stabilizačního prvku; vyzdvihuje, že evropská politika sousedství, která byla předložena dne 18. listopadu 2015, obsahuje v kontextu širší spolupráce plány na zapojení třetích států, jež sousedí s partnerskými zeměmi ze sousedství EU; z tohoto důvodu naléhavě žádá o vypracování tematických rámců nabízejících spolupráci mezi Uníí, partnerskými zeměmi jižního sousedství a klíčovými aktéry v regionu, jako je Írán, v regionálních otázkách, jako je například bezpečnost, energetika a nakládání s uprchlíky;

34. vyzývá všechny státy v regionu, zejména Saúdskou Arábii a Írán, aby se zdržely nepřátelské rétoriky, která do konfliktů jen přilévá oheň, a činnosti a podpory nepřátelských ozbrojených skupin v regionu, včetně vojenského křídla Hizballáhu a an-Nusry; vyjadřuje své znepokojení nad rostoucí militarizací širšího regionu a v kontextu podpory plného respektu vůči svrchovanosti všech zemí v regionu samotným podporuje snahy o větší kontrolu nad zbraněmi, nešíření zbraní a boj proti terorismu, přičemž však uznává legitimitu obav souvisejících s obranou; vyjadřuje znepokojení nad vývojem testů íránských balistických raket, který je v rozporu s duchem rezoluce Rady bezpečnosti OSN č. 2231 (2015), přestože nepředstavuje porušení společného komplexního akčního plánu;

35. domnívá se, že v rámci politického dialogu mezi EU a Íránem by se měl Írán a další významní aktéři v daném regionu vyzvat, aby hrál konstruktivní roli při řešení politické krize v Iráku, Jemenu, Sýrii, Libanonu a Afghánistánu, a to na základě dodržování mezinárodního práva a respektu vůči svrchovanosti těchto zemí; vyzývá k tomu, aby EU v diplomatických vztazích postupovala spíše s ohledem na politické priority, než na náboženskou identitu a na základě principu zajišťování úcty ke všem národům všech zemí Blízkého východu bez výjimky (včetně izraelského a palestinského lidu), jejich bezpečnosti a ochrany před strádáním, s cílem podpořit vybudování stabilnějšího a harmoničtějšího Blízkého východu; domnívá se, že významnou součástí politického dialogu je spolupráce mezi EU a Íránem v boji proti terorismu a násilnému extremismu v regionu;

36. je přesvědčen, že konflikty na Blízkém východě, v Severní Africe a v oblasti Perského zálivu nezle vyřešit, aniž by byli u jednacího stolu přítomni všichni aktéři; vítá proto angažovanost Íránu při syrských mírových rozhovorech na základě jeho účasti v mezinárodní skupině na podporu Sýrie; s politováním však konstatuje, že íránská angažovanost dosud nevedla k významnému zlepšení situace, a vyzývá tuto zemi alespoň k dalšímu usnadnění předávání humanitární pomoci, aby bylo možné zvýšit ochranu civilního obyvatelstva před útoky, a k průběžnému hledání dlouhodobého řešení tohoto konfliktu; poukazuje v této souvislosti na to, že Asadův režim v Sýrii se stává z hlediska vlastního přežití stále více závislým na Íránu, a proto vyzývá íránské orgány, aby využily svého vlivu k tomu, aby syrský konflikt dospěl k mírovému řešení;

37. oceňuje ochotu Íránu podpořit stávající snahy o stabilizaci Iráku, naléhavě jej vyzývá k tomu, aby v zájmu ukončení sektářského násilí hrál smysluplnou úlohu, a vyzývá k většímu úsilí o to, aby všechny bojové jednotky působící v zemi byly sdruženy pod velení irácké vlády, tak aby byly zohledněny zájmy všech skupin; zdůrazňuje, že EU a Írán stojí tvář v tvář společným nepřátelům ve formě ISIS/Dá'iš, al-Káidy, an-Nusry a s nimi spojených organizací, které Rada bezpečnosti OSN označila za teroristické a které se inspirojí extremisticky překrouceným výkladem islámu; oceňuje pomoc Íránu v boji proti ISIS/Dá'iš, včetně jeho podpory kurdské regionální vlády v Irbílu v rané fázi, a je si vědom jeho rozhodujícího nasazení v Iráku, které zabránilo ISIS/Dá'iš v dalším postupu a vedlo k opětovnému získání oblastí, které byly předmětem

Úterý, 25. října 2016

džihádistického terorismu; je však znepokojen tím, že se opakovaně objevují zprávy o propuštění příslušníků al-Káidy; bere na vědomí dohodu mezi Íránem a Austrálií ohledně výměny zpravodajských informací týkajících se boje proti ISIS/Dá'iš;

38. domnívá se, že za konflikty v řadě zemí tohoto regionu stojí regionální rivalita; je velmi znepokojen vzestupem sektářského násilí v regionu a zdůrazňuje, že EU musí vyvinout trvalé komplexní diplomatické úsilí, které by omezilo základní dynamiku tohoto konfliktu prostřednictvím dlouhodobé podpory etnicko-sektářského usmíření; se znepokojením poukazuje na zostřující se boj mezi Íránem a Saúdskou Arábií o politický a náboženský vliv a varuje před jeho důsledky z hlediska řešení konfliktů a bezpečnosti na Blízkém východě i za hranicemi této oblasti; domnívá, že k tomu, aby bylo možné zklidnit regionální napětí a vyřešit hlavní příčiny terorismu a extremismu, které ohrožují celý region, Evropskou unii i další státy, je velmi důležitá politika sblížení mezi Íránem a Saúdskou Arábií a jejich konstruktivní spolupráce coby cesta, která by měla nalézt možnosti ukončení ozbrojených konfliktů v Iráku, Sýrii a Jemenu; požaduje, aby EU na základě aktivní diplomacie zmírnila napětí mezi Teheránem a Rijádem, a to i prostřednictvím budování důvěry, neformální diplomacie („track II“) a deeskalčních opatření zaměřených v první fázi při normalizaci jejich vztahů na obnovení saúdsko-iránských diplomatických vztahů; vyzývá EU, aby za tímto účelem spolupracovala s USA a Ruskem, a to zejména pokud jde o podporu rozvoje nové bezpečnostní infrastruktury v regionu, která by zohlednila obavy z ohrožení a legitimní bezpečnostní obavy Íránu a Saúdské Arábie a poskytla bezpečnostní záruky jak Íránu, tak zemím Rady pro spolupráci arabských států v Perském zálivu; zdůrazňuje, že spolupráce v oblasti námořní bezpečnosti v Perském zálivu a podpis charty o volné plavbě by mohly být prvním krokem při budování důvěry v rámci rozvoje dobrých vztahů a spolupráce v regionu;

39. zásadně odsuzuje opakované výzvy íránského režimu ke zničení Izraele i politiku tohoto režimu spočívající v popírání holokaustu;

Sociálně-ekonomické záležitosti, právní stát, demokracie a lidská práva

40. domnívá se, že íránské revoluční dědictví a jeho ústava islámské republiky a také značné rozdíly mezi Íránem a EU, pokud jde o politickoinstitucionální systém, nesmějí být překážkou bránící otevřenosti a upřímnému přímému dialogu a nalezení společné řeči v otázkách týkajících se demokracie, právního státu a lidských práv; vyzývá Íránskou islámskou republiku, aby rozšířila prostor pro politickou pluralitu; zdůrazňuje, že Madžlis je proreformní a proevropský, domnívá se však, že výsledky voleb do parlamentu a shromáždění expertů, které proběhly v únoru 2016, odrážejí vůli íránského lidu a nabízejí možnost dalších diskuzí s Evropskou unií a jejími členy, které by měly vést k vybudování konstruktivních vztahů, a také možnost vnitřních hospodářských, politických a sociálních reforem; vyzývá Írán, aby zcela umožnil konání svobodných a spravedlivých voleb, které by byly v souladu s mezinárodními normami;

41. poukazuje na to, že Írán se otevírá proto, že potřebuje pomoci se zajištěním potřeb občanů a s tím, aby mládež a vzdělaní lidé zůstali v zemi, což je důležité pro její stabilitu;

42. se znepokojením konstatuje, že Írán je zemí s nejvyšší mírou vykonaných trestů smrti na obyvatele na světě; zdůrazňuje, že zrušení trestu smrti za drogové delikty by výraznou měrou snížilo počet poprav; vítá v této souvislosti možnost, že nově zvolený Madžlis zváží přijetí legislativy na vyloučení některých drogových deliktů ze seznamu trestných činů, na něž se vztahuje trest smrti;

43. bere na vědomí skutečnost, že na základě přijetí islámského trestního zákoníku v roce 2013 mohou soudci ve většině míře jednat dle vlastního uvážení a že na základě ratifikace Úmluvy OSN o právech dítěte ze strany Íránu je zakázáno provádět popravy dětí a mladistvým delikventům odsouzeným k trestu smrti před rokem 2013 se umožňuje, aby požádali o nové soudní řízení; vyzývá Írán, aby zajistil, že tento zákaz bude důsledně dodržován a že všichni příslušní delikventi budou o svém právu informováni; vyzývá Írán, aby vyhlásil moratorium na trest smrti;

44. dále vybízí Írán, aby plně spolupracoval se všemi mechanismy OSN pro lidská práva a pracoval na uplatňování doporučení, která jsou v tomto kontextu navrhována, včetně všeobecného pravidelného přezkumu, tím, že mezinárodními organizacím na ochranu lidských práv umožní vykonávat jejich činnost; tento vývoj povede ke zlepšení postavení Íránu

Úterý, 25. října 2016

v očích evropské veřejnosti; poukazuje na to, že se iránské vládě podařilo prostřednictvím dialogu zvýšit své působení v oblasti zvláštních postupů OSN; vyzývá iránskou vládu, aby se zabývala hlubokým znepokojením, které vyjádřili ve svých zprávách zvláštní zpravodaj OSN a generální tajemník OSN ohledně situace lidských práv v Íránu, a také konkrétními výzvami k přijetí určitých opatření, jež jsou obsaženy v rezolucích Valného shromáždění OSN;

45. vyzývá ESVČ a Komisi, aby podpořily vytvoření prostředí, jež by umožnilo řádné a nezávislé fungování organizací občanské společnosti; zdůrazňuje, že v kontextu vztahů mezi EU a Íránem je důležité dodržovat zásady EU v oblasti lidských práv, a to včetně zásad týkajících se ochránců lidských práv;

46. vyzývá Írán, aby dodržoval, chránil a plnil své závazky vyplývající z Ústavy Íránské islámské republiky, Mezinárodního paktu o občanských a politických právech, Úmluvy o právech dítěte a Mezinárodního paktu o hospodářských, sociálních a kulturních právech na základě dodržování práva na svobodu projevu jak na internetu, tak i jinde, na svobodu názoru, sdružování a pokojného shromažďování, svobodu myšlení, svědomí, náboženství či náboženského vyznání a tím, že všem svým občanům v zákonech a v praxi zajistí, aby mohli tak, jak je v těchto nástrojích stanoveno, požívat lidských, sociálních a politických práv bez pronásledování či diskriminace na základě pohlaví, jazyka, náboženství, politického či jiného názoru, národnostního, etnického nebo sociálního původu, genderu, sexuální orientace či jiného statusu; poukazuje na to, že se v této souvislosti jedná i o základní právo na rovnost před zákonem a právo na rovný přístup ke vzdělání, zdravotní péči a pracovním příležitostem;

47. vítá reformy uskutečněné podle nového trestního řádu, avšak vyjadřuje vážné znepokojení nad tím, že tento trestní řád plně nezaručuje mezinárodní normy řádného procesu; vyzývá Írán, aby přepracoval trestní řád z roku 2014 tak, aby do něj byly začleněny záruky spravedlivého procesu; vyzývá Írán, aby tento zákon přezkoumal, aby zajistil, že prohlášení získaná v důsledku mučení, špatného zacházení či jiných forem donucení budou v trestním řízení jako důkaz vyloučena a že všechna obvinění z mučení a dalšího špatného zacházení předaná orgánům budou automaticky vyšetřena;

48. vyzývá k propuštění všech politických vězňů; vyzývá Írán, aby propustil občany EU, kteří jsou zadržováni či byli odsouzeni v soudním řízení nesplňujícím mezinárodní normy, včetně Nazaka Afshara (58 let) zadržovaného od března 2016, Kamala Foroughiho (76 let) zadržovaného od května 2011, Homy Hoodfarové (65 let) zadržované od června 2016 a Nazanin Zaghari-Ratcliffové (37 let) zadržované od dubna 2016;

49. je si vědom existence značného množství nejrůznějších náboženství a přesvědčení v Íránu; podotýká, že ústava Íránské islámské republiky formálně chrání některé náboženské menšiny a jejich základní náboženské svobody; je však znepokojen nárůstem počtu uvězněných osob, které patří k náboženským menšinám, nebo osob v důsledku jejich přesvědčení; trvá na tom, aby iránské orgány zajistily, že práva náboženských a národnostních menšin budou v zákonech plně respektována a chráněna a že dojde k rozšíření náboženské svobody;

50. bere na vědomí pokrok, jehož dosáhly iránské ženy v oblasti vzdělání, vědy a výzkumu, což dokládá skutečnost, že většina studentů iránských univerzit jsou ženy; vybízí EU a její členské státy, aby ve všech bilaterálních vztazích s iránskými orgány upozorňovaly na otázky týkající se rovnosti pohlaví; vyzývá k zajištění úplné rovnosti mezi muži a ženami, tak aby došlo k odstranění stávající právní i skutečné diskriminace žen a aby byla zajištěna rovná účast žen na pracovním trhu a s ohledem na všechny stránky hospodářského, kulturního, sociálního a politického života; vítá pokusy navrhnout zákon „o ochraně žen proti násilí“ a doufá, že nově zvolený parlament projedná legislativní návrhy, jež plně kriminalizují násilí na ženách, včetně domácího násilí a znásilnění v rámci manželství;

51. oceňuje, že prezident Rúhání při své kampani přislíbil, že předloží chartu občanských práv, a jeho prohlášení na podporu práv národnostních menšin; je přesvědčen, že tato charta by měla vycházet z mezinárodních závazků Íránu v oblasti lidských práv a být s nimi v plném souladu; vyzdvihuje význam dodržování zásad právního státu a nezávislosti soudnictví pro poskytování nezbytné právní jistoty, jež je vyžadována pro účely přímých zahraničních investic, avšak v první řadě v zájmu samotného iránského národa; vyzývá soudní moc, aby respektovala zásady spravedlivého a řádného procesu a aby umožnila podezřelým osobám přístup k obhájci; vyzývá ESVČ a Komisi, aby spolupracovaly s iránskými

Úterý, 25. října 2016

orgány v oblastech, jako je reforma soudnictví, reforma vězeňského systému včetně podmínek ve vězeních, odpovědnost vlády, dodržování zásad právního státu, svobody projevu a univerzálních lidských práv občanů a základních svobod a boj proti korupci;

o

o o

52. pověřuje svého předsedu, aby předal toto usnesení vládě a parlamentu Íránu, Radě, Komisi, místopředsedkyni Komise, vysoké představitelce Unie pro zahraniční věci a bezpečnostní politiku a ESVČ;
